

Cestovat do Barmy –

ano či ne?

Barma

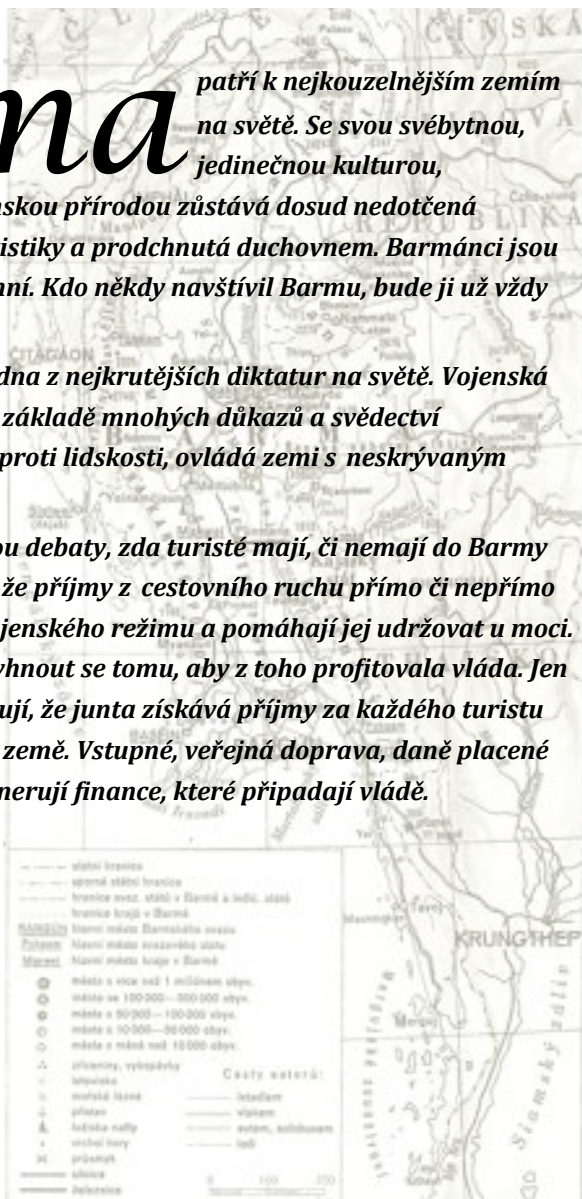
patří k nejkouzelnějším zemím na světě. Se svou svébytnou, jedinečnou kulturou,

úchvatnými památkami a panenskou přírodou zůstává dosud nedotčená negativními aspekty masové turistiky a prodchnutá duchovnem. Barmánci jsou neuvěřitelně přátelští a pohostinní. Kdo někdy navštívil Barmu, bude ji už vždy nosit ve svém srdci.

Zároveň však v Barmě panuje jedna z nejkrutějších diktatur na světě. Vojenská junta, jejíž představitelé jsou na základě mnohých důkazů a svědectví obviňováni z nejhrošších zločinů proti lidskosti, ovládá zemi s neskrývaným terorem a brutalitou.

Už druhé desetiletí se proto vedou debaty, zda turisté mají, či nemají do Barmy cestovat. Zastánci bojkotu tvrdí, že příjmy z cestovního ruchu přímo či nepřímo podporují nelítostné praktiky vojenského režimu a pomáhají jej udržovat u moci. Je nemožné navštívit Barmu a vyhnout se tomu, aby z toho profitovala vláda. Jen poplatky za víza a letenky zajišťují, že junta získává příjmy za každého turistu ještě dříve, než vůbec vstoupí do země. Vstupné, veřejná doprava, daně placené v hotelech a další služby také generují finance, které připadají vládě.

 Je ale turistický bojkot nástrojem, který může přinést sužované zemi demokratickou změnu?

A) *Necestovat!*

Když vojenská junta spustila turistickou kampaň pod heslem „Navštivte Myanmar 1996“, byly ihned zahájeny aktivity vyzývající k mezinárodnímu turistickému bojkotu Barmy. Zastánkyní bojkotu je i Aun Schan Su Ťij, která apelovala na turisty, aby do Barmy nejezdili, dokud země nezíská demokratickou vládu.

Také mnoho aktivistických, lidskoprávních iniciativ i cestovních kanceláří tvrdí, že z turismu a každého návštěvníka bude vždy profitovat vojenská vláda, a nekompromisně bojkot podporují jako otázku principiální. I kdyby část obyvatelstva měla z cestovního ruchu nějaký prospěch, jedná se vždy jen o úzkou, vyvolenou skupinu obyvatel. Vláda znemožňuje turistům přístup k mnoha etnickým menšinám, které jsou v konfliktu s režimem a jsou jím vytlačovány obrazně i do slova na okraj společnosti. Vojenský režim rozhoduje, kdo a jak může být zapojen do cestovního ruchu. Navíc režim zneužívá nucené a dětské práce ke stavbě silnic, hotelů a dalších infrastrukturálních projektů za účelem rozvoje turismu. Skupiny podporující bojkot proto argumentují, že jakákoli návštěva Barmy nejen přispívá režimu, ale svým způsobem jej a jeho metody legitimizuje. Návštěva Barmy je proto neetická.

Mezi nejvýznamnější podporovatele turistického bojkotu Barmy patří:

- Burma Campaign UK (www.burmacampaign.org.uk)
- Burma project (www.burmaproject.org)
- Tourism Concern (www.tourismconcern.org.uk)
- Co-operative Travel (www.co-operativetravel.co.uk)

Negativní dopady turismu do Barmy

Využívání turistických zařízení ovládaných juntou

OBĚT NUCENÉ PRÁCE

Toto chování zahrnuje ubytování ve státních hotelech, používání veřejné dopravy (včetně silnic, kde režim vybírá mýtné, přičemž údržbu těchto silnic už musí provádět vesničané sami a na vlastní náklady), využívání služeb státních průvodců a návštěvy památek, kde vstupné jde přímo státu (například Švedagonská pagoda nebo Pagan) a využívání služeb nabízených Myanmar Travel & Tours (MTT), což je turistická kancelář pod vládní kontrolou.

Ohrožení bezpečí místních lidí

Lidé v Barmě jsou notoricky přátelští a pohostinní a s velkým potěšením si pohovoří s cizincem, kdykoli k tomu dostanou příležitost. Návštěvník si ale musí být vědom rizika plynoucího pro Barmánce z nevázaného rozhovoru. Hovory o politice nebo dokonce protivládní řeči jsou v Barmě přísně zakázány a junta disponuje rozsáhlou a sofistikovanou sítí agentů. Už jen krátká rozmluva s cizincem na veřejnosti vyvolává podezření. Návštěvník se vždy musí vyvarovat jakýchkoli narážek na citlivá témata. Díky enormní zdvořilosti Barmánců se dotyčný může často zdráhat změnit předmět rozhovoru, i když ho to může ohrozit nebo je mu to nepříjemné. Návštěvník představuje pro Barmánce nebezpečí, pokud vnáší do rozhovoru náměty, které mohou být kontroverzní a nedokáže si uvědomit, že další osoba sedící naproti v autobuse nebo v čajovně u vedlejšího stolu je s velkou pravděpodobností vládní agent...

Stejně nebezpečné může být pro barmského majitele internetové kavárny nebo majitele počítače připojeného na internet, pokud na něm návštěvník prohlíží „zapovězený“ obsah webových stránek.

Podpora nucené a dětské práce a nuceného přesídlování

Děti, které prodávají na ulici turistům pohlednice nebo upravují pro turisty silnice, mají být ve škole. Hotely, silnice a turistická sídla jsou často vybudované pomocí nucených prací. V okolí turistických atrakcí dochází k nucenému přesídlování obyvatelstva. Například kolem chrámového komplexu Bagan (Pagan) vláda v rámci podpory turistického ruchu násilně přesunula město i vesnice - obyvatelům byla dána lhůta jednoho týdne na zboření svých domovů a odstěhování se pryč.

DĚTSKÁ PRÁCE

Zabírání majetku, půdy a likvidace tradičních a rodinných podniků

Vláda zabírá plážové pozemky, kde rodiny tradičně nabízely turistům jídlo a ubytování, a namísto původních rodinných zařízení zde staví své hotelové komplexy. Původní majitelé mají zakázáno nabízet turistům své služby nebo prodávat svou úrodu, jak byli zvyklí, a k nově zbudovaným střediskům se nesmí vůbec přibližovat.

Symbolické potvrzení režimu

Režim opakovaně používá statistiky turistů, kteří navštíví Barmu, aby dokázal, že cizinci situaci v zemi bez námitek akceptují. Vzrůstající čísla návštěvnosti vláda zneužívá proti kritikům režimu a opozičním silám.

Podpora kulturního vykořisťování

Jde o návštěvy show a různých představení konaných výhradně pro turisty, která devalvují význam dané kulturní akce. V některých případech jsou lidé turistickou atrakcí nedobrovolně a nemají z toho žádné výhody. To se týká etnických minorit a zejména Padaungů, jejichž „žiraf“ ženy a dívky jsou často nuceny nosit mosazné obruče kolem krku jen kvůli penězům od zahraničních návštěvníků.

KLUCI HRAJÍ "CHINLONE"

OBĚT NÁŠLAPNÉ MINY

B) Cestovat!

Bojkot se nikdy netěšil jednoznačné podpoře, a to ani uvnitř opoziční Národní ligy pro demokracii, kterou Aun Schan Su Ťij vede. Kritici pochybovali, zda výzva k nekompromisnímu a absolutnímu bojkotu všech zahraničních návštěvníků nezpůsobí Barmě víc škody než užítku a vedou se diskuze, zda jistá kategorie turistů, tedy zodpovědní turisté, by nemohla pro Barmu představovat přínos.

Kritici poukazují na to, že příjmy, které junta každý rok z turismu získává, jsou z pohledu státního rozpočtu zanedbatelné. V roce 2008 turistický ruch přinesl do vojenské kasy 1,5 procenta celkových státních příjmů a je tedy jen jakousi kapkou v moři zdrojů, které pomáhají držet juntou u moci. Nejvíce finančních prostředků generálové získávají rozprodejem přírodních zdrojů Barmy. Jedná se zejména o týkové dřevo, plyn a drahokamy.

Pokud se tedy zabrání vstupu zodpovědných turistů do země, nebude to mít žádný významný dopad na rozpočet junty, ani její brutální politiku a ohavné praktiky. Avšak nepřítomnost turistů, kteří se chovají zodpovědně, může mít zničující účinky pro místní lidi, jejichž živobytí na turistech přímo nebo nepřímo závisí. Oponenti bojkotu dodávají, že turismus může přinést místním lidem chybějící valuty a zprostředkovat jim svět mimo Barmu. A že turistický bojkot nemá na vládu žádoucí účinky.

Proto jiné skupiny, jako například Voices for Burma (www.voicesforburma.org) nebo Free Burma Coalition (www.freeburmacoalition.org), věří, že turisté za předpokladu, že se budou v zemi chovat zodpovědně, mohou být ekonomickým, sociálním, kulturním i politickým přínosem pro místní lidi. Podle Telegraph Travel prý dokonce i Aun Schan Su Ťij v roce 2008 upravila svůj původní odmítavý postoj k turistice do Barmy s tím, že soukromý sektor v turistickém ruchu může přinést užitek jejím utiskovaným krajanům i zemi jako celku. Podobné neautorizované tvrzení lze najít i na stránkách Voices for Burma, podle kterého Aun Schan Su Ťij nyní věří, že turismus může být přínosem, pokud výsledek návštěvy země upoutá pozornost k útisku lidí vojenskou juntou.

Pozitivní dopady zodpovědného turismu

Ekonomický

Zda turismus škodí, nebo prospívá lidem v Barmě, bude v neposlední řadě záležet na tom, kde a jak návštěvník utratí své peníze, pokud už se rozhodne jet. Zodpovědný turista bude využívat jen takové hotely, restaurace, autobusy a další zařízení cestovního ruchu, která jsou držena v soukromých rukách a zaměstnávají řidiče a průvodce a další aktéry, jež nejsou napojeni na Myanmar Travel & Tours (MTT). Bude podporovat místní obchodníky, například nákupem ovoce od pouličních prodejců nebo koupí místních

rukodělných výrobků. Bude utrácet peníze v co největším počtu privátních zařízení. Nebude se stravovat jen v jedné restauraci. Bude kupovat místně vyráběné zboží místo importovaného. Smlouvání je sice obvyklý způsob nakupování, ale nakonec zodpovědný turista zaplatí férové ceny.

Zvýšené povědomí o Barmě

Jedním z důvodů toho, proč v Barmě panuje stále tak otřesný režim, je její izolace a velmi nízké povědomí mezinárodního společenství o tom, co se v zemi děje. Lidé, kteří Barmu někdy navštívili a navázali vztahy s místními lidmi, budou mnohem více pozornosti věnovat novinkám a událostem, které se v zemi odehrávají, než někdo, kdo ani nedokáže lokalizovat Barmu na mapě, protože o ní nikdy neslyšel. Také přátelé a rodinní příslušníci návštěvníka Barmy, kteří si vyslechnou jeho příběhy z cest a shlédnou fotografie, budou mnohem citlivější k informacím, které se Barmy týkají. Slabé nebo skoro žádné mediální pokrytí hlavních událostí v Barmě v posledních letech je výsledkem dlouhodobého držení této země v izolaci. Junta potřebuje ke své krutovládě, aby zůstala neviditelná pro okolní svět. Zahraničním novinářům je běžně vstup do země zakazován a turista může tento chybějící informační tok nahradit.

I po návratu domů může zodpovědný turista Barmě pomáhat tím, že se zapojí do prodemokratických kampaní, bude šířit povědomí o Barmě nebo jakkoli jinak podporovat boj Barmánců za svobodu. Mlčení, které kolem Barmy obecně panuje, k tomuto vítězství jistě nepřispěje. Také Barmské centrum Praha, o.p.s., uvítá zapojení návštěvníků Barmy do lidskoprávních aktivit, programů a sdílení jejich zážitků a informací ze zapomenuté země.

V BARMĚ JE ASI 70.000 DĚTSKÝCH VOJÁKŮ.

Kulturní a jazyková výměna

Barma je po mnoho let izolovaná od okolního světa. O to více Barmánci touží poznávat cizí kultury. Naprostá většina Barmánců nebude mít nikdy možnost opustit zemi a jediným možným způsobem, jak jinou kulturu okusit, je setkat se s cizincem doma. Přestože lidé mohou mnohé poznat z knih a internetu, nic nedokáže nahradit osobní interakci.

To samé platí pro turisty. Největším zážitkem z návštěvy Barmy jsou osobní kontakty s neuvěřitelně přátelskými domorodými obyvateli, poznání kultury a porozumění způsobu života obyvatel. Z kulturní výměny mají obě strany smysluplný užitek a zážitky z osobních setkání pak přetrvávají po celý život.

Zahraniční turisté přinášejí také místním, kteří se chtějí učit anglicky, řídou příležitost procvičit si své dovednosti. Studium angličtiny je v Barmě velmi populární, ale v zemi je naprostý nedostatek kvalitních učebnic a ty jsou navíc dostupné jen vyšší vrstvě. Mnoha lidem, kteří se anglicky naučili během průvodcování a při interakci s turisty, pomohla nabytá znalost angličtiny v jejich dalším studiu či kariéře.

Návštěvníci by ale v žádném případě neměli očekávat, že Barmánci budou mluvit o svých problémech otevřeně nebo dokonce, že se budou vyjadřovat k politice!

Cestovat, či necestovat?

Barmský turistický ruch je tedy dvojsečný meč. Rozhodnutí zda do Barmy cestovat, či necestovat, musí na základě co největšího množství informací a podle svých hodnot a měřítek učinit každý sám za sebe. Zájemce o cestu do Barmy musí pečlivě promýšlet, jaký dopad na Barmu a její celkovou situaci bude jeho eventuální cesta mít. Musí si stále klást otázku: „Budou mé aktivity pro místní lidi přínosné, nebo jim mohou uškodit?“

မြန်မာ့အဖွဲ့အစည်း၊ ဟရဟာမြို့

Tyto informace Vám poskytla organizace **Barmské centrum Praha**. Více o naší práci najdete na našich stránkách www.burma-center.org.

Podpořeno grantem z Islandu, Lichtenštejnska a Norska v rámci Finančního mechanismu EHP a Norského finančního mechanismu prostřednictvím Nadace rozvoje občanské společnosti.

norwegian financial mechanism

nadace rozvoje občanské společnosti

Doporučení pro zodpovědné turisty, kteří se rozhodli do Barmy cestovat

Pravidla pro nákupy, cestování, směny

Necestujte uvnitř země letecky. Ovšem vlaky také patří státu. Proto je pro větší vzdálenosti vhodnější použít privátních dálkových autobusů. Nepoužívejte banky a nevyužívejte poboček mezinárodních firem. Nenakupujte v obchodních domech. Využívejte spíše menší restaurace a hotely, než velké, které vypadají jako západní luxusní podniky. Peníze směňujte za neoficiální kurz. Kde je nevyhnutelné platit státu (např. vstupné do parku, muzea nebo památky) platte v kyatech, nikoli v dolarech. Nekupujte drahokamy (byť ne všechny firmy patří příznivcům režimu, těžba a zpracování drahokamů jsou úzce propojeny s výrobou drog). Obecně platí: cestujte, bydlete, jezte a nakupujte v menších, skromnějších podnicích bez klimatizace a bohatých švédských stolů, jezděte a peníze utrácejte mimo hlavní turistické oblasti. Chcete-li darovat peníze, spíše než jednotlivce podpořte nějakou komunitu, projekt, místní NNO, nebo kláštery a mnichy (pokud se nejedná o „státní“ kláštery určené pro cizince). Hovořte s lidmi, ale vyhněte se citlivým politickým otázkám, pokud máte pocit, že je jim to nepříjemné.

Respektujte místní zvyky a kulturu

Dávat najevo city a emoce, nosit vyzývavé oblečení nebo arogantní chování je všeobecně v Barmě nepřijatelné a může způsobit pohoršení. Ještě před odjezdem se pečlivě seznamte s tím, jaké chování je obvyklé a při pobytu v Barmě pozorně sledujte, jaké chování ještě přijatelné je, a jaké již není. Před fotografováním je slušné se zeptat lidí, zda s tím souhlasí. Obzvláště je třeba projevovat úctu starším lidem a mnichům.

Sexuální vykořisťování a zneužívání dětí

Sexuální turistický průmysl je spojen s celou jihovýchodní Asií a Barma není výjimkou. Tento průmysl s sebou nese zneužívání lidí a šíření HIV/AIDS. Ženy a děti jsou často přinuceny poskytovat sexuální služby proti své vůli. Za žádných okolností se nepojoujte v Barmě do obchodu se sexem.